

Womhaj Bóh!

Czisko 31.
4. augusta.

Lětnik 5.
1895.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ƙo kóždy ƙobotu w Śsmolerjez knihczišczetni w Budyschinje a ƙu tam dostac̄ sa sctwórtlětnu pšchedplatu 40 nr.

8. njedzeli po ƙwj. Trojizy.

Jap. skutk. 8, 38: Filip a komornik wustupischtaj wobaj i wosa do wody a Filip jeho wulschezi.

Něchtó je ƙebi něhdy jaspěwał: „Kom'z Bóh chce prawe sbože sƙiczič, tob' pójczele won do ƙwěta a da jom' ƙwoje džiwy widzič“, — tutemu spěwarjej dyrbju pravo dac̄. Wonka w zuisbje je něchtónžkuliz, (ale tajki, ƙiž i tamnym shubjenym ƙynom žane podomnstwo nje-mějesche,) wjele rjaneho a wóšchemjateho šhonik a wohladak, so je móhl i wješelom dolhe lěta na wscho to spominac̄, sctož bě na zuisbje nashonik.

Žadny pak, ƙiž bě ƙo hdny do dala podak, njeje ƙebi tak wjele wóšchemjateho ƙobu domoj pšchinješt, kaž tón putnik, wo kotrymž nam našch dženšnišchi tekst powjeda: tón nam wschěm snaty komornik i Muriskeje.

Won bě ƙo i dalokeje Afriki, i Abyšinije, do Jerusalema podak, duzy na dompuc̄u praweho lubeho c̄łowškeho pšhec̄zela namkat, ale wysche wscheho tež teho praweho njebjeskeho pšhec̄zela sa ƙwoju duschu sesnak, duž je ƙo móhl i wješelom do ƙwojeho doma wróczic̄ a ƙebi wo nim ƙwoje žiwe dny spěwac̄: „Da ƙym ƙej namkat Jesuša, i nim mam nětk ƙwojoh' šbóznika!“

S tuteje lubosneje powjesc̄e móže kóždy wohladac̄, so Bóh lubny ƙnješ ƙwojich c̄łowškich džec̄zi wutrobny wodži, kaž wodowe rěczki, a so won kóždeho, ƙiž sa jeho jašnym ƙwětkom ƙlědži, i jeho dotalscheje c̄zmoweje nozy na ƙwoje jašne ƙwětko domjedze.

Tónle komornik i Muriskeje bě wóšebny, widženy muž. Ƙralowa ƙondaze bě jemu wschě ƙwoje kubla a

drohe wězy do ruki dala, a wěsc̄e bě wón wschudžom c̄zesčeny, bě tež samožity a bohaty ƙnješ, — pódla pak pšchi wschěm ƙwojim bohatstwoje ƙhudny muž, dokelž nutška w ƙwojej duschi žaneho wěsteho, praweho pokoja nje-mějesche. Ale runje po tymle bohatstwoje mějesche wón wulke žadanje.

Won bě wo tym ƙlěšchat, so ma w Jerusaleme Bóh ƙwój dom a templ, duž doma žaneho mēra wjazny nje-mějesche, ale poda ƙo na daloki puc̄ do Jerusalema, pšchetož wón ƙebi myšlesche: „Budu ƙo tam móz pomodlic̄, na Bože ƙłowo wóšluchac̄, potom budu na duschi c̄zerstwy, směju ƙwój dobry pokoj, a mi budže wschemu derje.“ A wón ƙo do Jerusalema poda. Tónle komornik bě póhan. Ƙajki daloki puc̄ je měl wón do tuteje Božeje ƙwjatnizy c̄zinic̄, wjele stów mil. — Tónle ƙemscheť se ƙwojim dalokim puc̄om do Božeho tempła ƙebi po wschej semi nikoho ƙwojeho runjec̄za njenamaka.

Sctož bě ƙebi pšchischoł w Jerusaleme pytač, to ƙebi tam namkat njeje. Ale tola bě ƙebi tam něsctho ƙrašne a rjane namkat: Won bě ƙebi tam wažnu knihu kupil: stare wěschćenja profety Jesajaka. To bě drje droha kup, jemu pak niz droha. Wědy mějesche tu knihu w ƙwojej horšc̄zi, je poc̄al i njeje c̄zitac̄, je ƙebi i njeje dale a dale c̄zital, haj tež na wosu ƙedžo ƙebi wótije i hłóšom i njeje c̄zitasche a bě hižo pšchi c̄zitanju 53. stawa. Tón pak bě a wosta jemu njesrosnyliwy.

Duž Filip wot ƙwjateho ducha c̄žerjeny i njemu do wosa pšchistupi a swukładowa jemu tón žny staw, poƙasa jemu, so je tón, wo kotrymž bě w tymle stawje ryc̄,

Schtyri njedzele po tym klapasche so wo moje durje a nuts stupi knjes Trylar a profchese, hacz njecham sa njeho dobre flowo poroczec s jeje dotalnym knjesom, so by jaso dzelo dostal. Duż hym jemu jaso wutrobne ruku kloczil a hlabil, so chzu popytacz. A ja so wjezeli, so je na moje poruczenie jaso pschijaty. A to besche tsece kloczenie! A teho dla, moji knjeza, dzenza psched knjesom Trylerjom jako khudy hrishnik steju a dyrbyju wujnac: „Sa hym jeha wospjet kloczil!“

Smjecze psches salu dzese; wchittich woczi bechu na knjesa Trylarja wobrocene. Ton pak tu hedzesche, kaz bychu so zehliwe wuhle na jeha hlowje palite. Skonczenie staze a wurasy: „Haj, hdy bychu woni wchitzy tajzy byli kaz wy!“ — Dale niczo njejedzesche.

Woprawdzyty idobny muz.

Tuton je se idobneho, hrabinskeho doma. Dofelz je hischeze zivy, jeha mjeno pscheradzic nochzu. Sa to pak, so je ischelowaze wernosc, mozju stejec. Skozde leto hrabja sa letny czaß wjazy tydzenjom do nascheho mestaczka pschindze. Won ma tam rjenje lezanu villu, jednorje twarjenu. W wokolnosczi ma wjazy kublow. Neschto je juntrocz wuliczil, so ma hrabja wot swojeho samozenja wob dzen 100 hriwnow danje. Ani to, so besche wot wofebneho rodu, ani to, so besche bohaty, jeha njerwodzercza, so jako zivy kheschizian wopofasacz. S wulkej swedomliwosczi won, kaz dolho mozach to wobkledzowacz, wchitke njedzelske Boze fluzby dopoldnja a popoldnju wopytowasche. Tez wschedny dzen by w biblischich hodzinach byl a by stajnje i wulkej kedzbliwosczi posluchal. Won njeby skomdzil, k Bozemu blidu pschithadze. Won by wschednje kam domjazu Bozu fluzbu dzerzal a wchitzy fluzobni dyrbjachu podla bycz. Sa ton czaß so villa samny a nikomu so nuts njeda. Nabozinske wuczenie swojich dzeci spchowasche hrabja kam, schtoz w jeha mozach lezesche. S prenim meshchzanskim duchownym by so husto wo duchownych prashenjach rozreczowal.

Hdyz knjeza won jedzechu, so to kameho roswejelenja dla nješta. S wjetsha mejachu woni westy tonz psched kibu. Na dobo hrabinski wos psched khudej hetu jasta. Hrabja do domu jastupi, po huskim sthodze horje khwatasche a k lozu stareje, khoreje, khudeje wudowy pschitupi, ju troshytowasche, pschi jeje lozu na kolena padze a i wutrobu so i khorej modlesche. Wjo tez swontownej nusy wotpomha. Druhi kroc czezko khoru zonu khudeho lefneho dzelaczerja wopytach. Ton mi powjedasche, so je hrabja k lozu khoreje zony pschitupi, ju i wutrobnej pscheczelniwosczi troshytowal, jej wshelake k jedzi pschijeszt a k temu wchitko, schtoz mejesche w moschni, k wotwobroczeniu nusy tam wostajil. Wudowje, kotraz besche w hubjnych wobstejnosczach, je ton wyhoki knjes twarjenje wotkupil a jej knano isto kroc telko, telkoz besche winojte, placzil a jej na to waschuje pomhal. Tez Bozemu domej je wjele daril.

Njedzela so kucze swjeczesche. Schtoz so sa njedzeli trebasche, dyrbjesche so wchitko kobotu do domu pschijescz. Sa meshchzanow a dzeci won riane swjedzenie wuhotowa. A hdyz tam wojeske a spewanske towarstwa pschindzechu, ton idobny knjes njeskomdzi, shromadzenym dobru radu dawacz a jich napominacz, njedzeli swjecicz.

Tajkich woprawdzytych idobnych ludzi dyrbjeli wjazy mec; woni byli zohnowanje sa nasch lud. Alle hdyz so zani?

Naschi ratarjo a sozjaldemokratojo.

Zane druhe powolanje drje jo bole njeptynje hacz ratarjome, so wot Bozeho zohnowanja wchitko wotwihuje. Ratar hymjo wuhywa a berny do mjehkeje role sehadza, ale so by rostlo a so radzilo, w swojej ruzy nima. Won niczo czinic njemoze, hacz mokrota abo fuchota wchitko jeha czezke dzelo njesaniczitej. Won w mozy nima, w prawym czaßu rozu a deschczil, czoplotu a flonczne wjedro dac. Hacz krupy jeha pschenzu pobija, abo hacz wulka woda jemu pohyczenju trawu wotnjebe, hacz hußanzu jemu kal sezeru abo skot jemu spada, won to wotwobrocicz njemoze. A hdyz polne wosy do broznje jesda a hyna a wotawy je na doscz, hdyz so schtomowe halosy polne hadu shibuja, jeha ruka a jeha rojom to dokonjalej njeistej. Boh w njebjeschach so zitam derje radzicz dala. Won zohnuje rostlinu na semi. Tak do wshcheho pschichoda wostanje. Na tym tez mudrosch sozjaldemokratije niczo pschemenic njemoze. Teho dla so naschim ratarjam weseze dziwno ida, hdyz psched krotkim sozjaldemokratiske nowiny pishachu,

so w naschim wotzonym kraju pschezo hischezedale njeßu, so so hischeze pschi fuchim wjedrje „w postajenych modlitwach bostwo wo deschczil sa nasche pola proßy.“ Wot njewerjazeje sozjaldemokratije k kheschizianskemu ratarnej zadny most njeje. Hlubina mjes nimaj je pschesherofta a hlabofa.

Wo sozjaldemokratiskim hibanju.

Powroczenste hibanja nascheho czaßa dworski predar Stucker na letnym swjedzenju Barlinskeho meshchzanskeho misjonstwa se ischelowazymi rjanymi flowami rosjaßni:

„Powrot bywa — neschto to prec njemoze — daloko a scherofto w ludu knjezaza moz a won swoju moz i tajkim tyranstwom nalozuje, kaz zadny druzi tyran po zplym swecze. Tucz ludzo pod czertwjenej khorhoju wo swobodnosczi, runosczi, bratrowstwe powjedaja; ale jich wjele ani myßle wo tym nima. Husto so stawa, so bebi starschi njeswerja swoje dzeci kheschicz dac i bojosczu psched sozjaldemokratiskim tyranstwom, so bebi njeswerja, so smerowacz dac so bojo, so mohlo na jasne pschiccz a so mohlo muz potom dzelo shubicz. Dzelaczerjowa zona powjedasche, so spewanske spody schorzucha dzerzo ke mishi khodzi, so njebychu sozjaldemokratojo to njeptynyschi ju njefranili. Tak knjezi ta czertowska moz, kotraz je so na nasch lud lehnyla. Sozjaldemokrat wondano k meshchzanskemu misjonarej praji: „Slajez tam wihy hischeze stary wobras, macz i Tesußom, ale ton dyrbi prjecz, tam pschindze Bebelowy wobras.“ Tucz ludzo wo niczo wjazy njerodza, wo zadny wotzomy kraj, wo zane kralestwo, wo zanu weru, wo zadny porjad; woni jenoz hischeze kamych swojich profetow snaja.

To pak njeje, to chzemy pschipsnac, kama khrobloscz, schtoz je naschich bratrow na wopaczny k hlabinje dowjedlo, so je tez husto horka nusa czela a dusche. Hdyz tajki czwilowany dzelaczer — won besche i tepjerjom w wulkej fabrizy — praji: Sa 8 let njeßym zenje njedzele mel, kaz moze w tajkim ziwjenju skemu so pscheczimjaza moz so pokasacz? — Pschindze-li potom hischeze nusa na czlowjeka, potom tez sawjedniy jastupja a paradis lubja, w kotrym zana nusa wjazy njeje. Dyrbimy so dziwacz, so spozni a wobczezeni sawjednikam so pschiwobrocza? Sa so njedziwam. — Alle potom drje tez hodzina pschindze, w kotrej sawjedzeni k nam pschindu. To je hodzina nusy. Se sozjaldemokratow so nushczerpjazy samolwa a meshchzanske misjonstwo, duchownych, zyrkej wo pomoz proscha. Woni praji: „Nascha strona nam niczo njedawa; wona nas sawjedze, ale czuczsa i nami nima. Njeje to poczeschzowaze sa zyrkej a sa meshchzanske misjonstwo, so tucz ludzo wjedza, so pola nas sa nich tola hischeze wutroba klapa? — W powjesczach so se sandzenych let wjazy sledow namaka, so hu so tola nelotremu woczi wotewrikej. Hnujaze besche, jako wondano rosßudzeny sozjaldemokrata czezko sthori a meshchzanski misjonar k njemu pschindze. „Wot teho czaßa so hym bebi swoj kaschcz skasal“, won khutnje praji, „sozjaldemokratiju wjazy trjebacz njemoz.“

Wofebje na zonach ma snutskowne misjonstwo cziche a dzelawe towarshki. Tak wupraji jena zona, so jejny sozjaldemokratiski muz tak wjele wo zonzajnych prawach reczi, ale so ma so tola pola njeho domach jara hubjenje; so by lepje bylo, hdy bychu muzojo i tym japoczeli, so bychu se swojimi zonami lepje wobkhadzeli.

Psched 25 letami.

Sa nelotre njedzele wulke wopomnjeniste dny swjeczimy, na kotrych psched 25 letami nasch lud w jenej myßli, pobożny a hplyny wobronjeny swontownemu njepscheczelej napscheczimwo stejesche. Kelkoz bitwow, telko dobyczow mejachu nasche wosjka. Elßaß-Lothringku, k temu khczorsku kronu na hlowje nascheho njesapomniteho Wylema naschi hynojo a bratja i Franzowiskeje jako kraßny plod wullich dobyczow domoj pschijeschechu. A dzenza? Schto by sa mozne mel, so ja jeno 25 let tajka rostorhujenoscz a khablaza myßl nasch lud sapschunuje, so se styskosczi do pschichoda hladamy? So hu naschemu ludowemu ziwjenju rany sbite tak hlabofe, kaz je wotrocch franzowiskeho mjecza bic njemohla, njeczujmy to? Pschi tutej myßli mohla nam wchitka radoscz na wopomnjenischich swjedzenjach so minycz. A hdyz tajke swjedzenie swjeczimy, swjeczimy je prawje — i tym smyslenjom, kotrez do hlabofesche kamoposnacza wjedze a nam rosjaßni, kaz pucz, kotryz hym w poslednich 25 letach schli, i hory bele dze. Seli so dyrbi lepje bycz, dyrbimy bebi tola skonczenie wedomni bycz nascheje pschipschichowosche, so mamy wchitzy wojowacz pscheczimwo snutskownym nje-pscheczalam,

kotřiž našch lud ťaža. Njechamy na swonkowne ťakonje, kať dobre a nuřne teť řu, přichod našeho luda twarič, ale nihdy njeřabycz. Najwjefřchi njeřpřechczel teť řeniřkeho derjehicza luda je wotwobroczenje wot řiweho Boha.

N ó ž.

D wofřchewjeřka mila,
Nóž merna, pokojna,
Řiž ř nam řy pořtupila
A řemju přchitřyla —

Ty mozy pořylujueřch
Řam ř prózy řiwjeřřkej
A njeřio řařweczujueřch
We pyřche najřeřřkej.

D přcheczelniza řprózniwych
A muczných cřlowjekow,
Ty přchindžueřch ř rukow wótznych
A řy dar njeřjeřow.

Šchto tebi řhwalbu dawa,
D nóž, a wita cze?
Se řwěrina, řiž řtawa
A ř ľchwa wuběhne?

D ně, ta řmyřla nima
Sa twoje řjanořce,
Tu řmjertna hrořa řima
A hłoda cřwilenje.

Šchtož wbeřko ř njeřju nořy
A Boha w wutrobi,
Teř tebe widczecř próřy
We twojej řrařnořci.

D přcheczelniza řprózných,
Šchto tebe wupóřla?
Ty přchindžueřch ř rukow wótznych
A řrařniřch njeřjeřa.

Mařch ľufi ľilijate
Se řwětkom řczěřaze:
To řwjedzenje řu řwiate
A piřma njeřjeřte.

H. Seřlet

+ Dopomnjeřřki wěnz.

W hrodze w Hohenpierrez w řmjertnej řtwi řraloweje Luisy řo wěnz řhowa. Dawno řwjadnjene řu jeho ľopjena a róže, ale řchto ma wón wořebiteho na řebi, dopořaže, řo pod řchľekřu runje na tym měřtnje ľeři, na kotřymž je njeřapomnita řralowa něhdy wudychala. A woprawdže je tón wěnz winořty, řo by řo řhowal, řo by jako řnamjo ľubořce hiřchce ř pořdřiřchim narodam řeczal. Přchetož řón njeřeřche na jejnym řmjertnym dnju řadny druhi wil, hač řrynz Wylem, pořdřiřchi řlawny řhěřor Wylem I. řako běřche jeho mač na přchezo woczř řamřnyla, běřche wón won řhwatal do hrodoweje řahrody, běřche pod řylřami róže a řwětkř hromadže wofřyl a řam tón wěnz wil. A tón wěnz řo řralowje řobu do rowa njeřpóři. Řrynzowy dčed, wójwoda Řorla, běřche řebi řón wot řwojeho přchichodneho řyna, wot řrala, wrěczo wu- prořyl, řo by řón jako řjany dopomnjeřřku na řwěrnu dčěřczowu ľubořcz řwojeho wuľka na řwojim hrodze Hohenpierrez řhowal. řam je dčenřa hiřchce a ľóřdy řuř řebi řón hľubořo hnuty wobhľada jako dopomnjeřřku na teju dweju njeřapomniteju — na řwěrnu řralowřku mač a jejneho wuľkeho řyna.

Dawř na řjawne řwjeřelenja.

Wjele měřtow na to dčywa, hač njeby řo na řjawne řwjeřelenja dawř pólóřicř mohľ. řdyž řo wopomni, řařke hromady řjenjeř řo přches nje nařchemu ľudej, wořebje dčěľaczerřam,

wofřnje, mõžemy řařkemu dawřkej ničzo druhe řhřba přchřľořowacz řudžo, kotřiž řebi ř rucřnym dčěľom řwoju mřdu řařľuřa, wotrocžy a dčowki ř jenemu wjeřelu druhdy 8 řriwn. na hľowu hromadže přchřnjeřu, wothľadane wot teho, řchtož na drařce a cřrijach řebi řbónzuja a řchtož czařa řfomdža. ředyn wječor, jenu nóž řo ľohřomřľuje teľko přcheczřni, řelko by jenej řwóřbje řyđeř a hiřchce dľeje dořahnyľo. řřeni řchřant, řařtořnyřy, řebi to dowoľicř njeřóža, řchtož roboczeno a řľuřobni. řdyž bychu řo přches řařki dawř řjawne řwjeřelenja ľuř wobmjeřowale, by to wuľka řařľuřba byla, kotřař by derjehiczu luda řpomozna byla. řeno njeřmė řař niřki dawř bycz, kotřyž by řo ľohřo řařľaczřľ; dawř řyřbi wřřofki bycz — a to cřim wřřchřchi, cřim dľeje wjeřela traje. Přchede wřřchėř pař je nuřne, řo řyřbja teř te towarřřtwu, kotřeř jenož na řwěrne wjeřele hľadaja, řwóř dawř pľaczřc.

Řeřchto ř rořpominanju.

Čzař pucřowanja je přchřřchol. řa řařkich, kotřiž to wjeřele wuřiwaja, njeřobrachuje. Wjele řyřaz řich won cřehnje, jedyn ř poľnóřznemu morju, druhi ř narařřchemu, jedyn do řľpow, druhi do řarpadow a řecři ř řheřnje a řchto wě hđže. řjech namařaja, řchtož pyřaja, pořylnjenje na cřěle a na duřchi. řařchi ľětni pucřowarřo řo do dweju dčěľow dčěľa. Čři jeni řu cři, kotřymž je ľeřař ře řwojeho přchěřwědčzenja pucřowanje poruczřľ, cři druřy řu cři, kotřiž řu řebi řo poruczřcř dali. Řřeřřchi řyřbja, druřy řhzedža pucřowacz. řamni řhzedža wudychnycz wot cřeřkeho dčěľa řebi nowe mozy hromadžo, řuczř dadža na měřto řymřřich wjeřelow, kotřych řu řo nabyľi, pucřowanju řtupicř. řjech teř namařaja, řchtož pyřaja. Přchřřwanje wjeřelow řejwanřteje řale ř mõznej řwobodneř řtwóřbu budže řim prawje wuřitne. řeřko pař je hiřchce řecřa řjadownja pucřowarřow. řo řu cři, kotřiž jenož w myřľach pucřuja. řoni maja pucřowanje najnuřniřche; to řu cři, kotřymž řyřbi ľeřař ře řrudnej wutrobu prařicř: „řař, wam mõhľo řo hiřchce pomhacz, hdy byřchce do řörbersdorfa abo do řeplizy řchol.“ řchtož by hiřchce přchřprařicř mohľ: „řofeľ pař to njeřóřecze, řyřbicze wumřecř“, wón njeřraři, ale řhory řebi to řam přchřřaji. řajwřřchche řuľko wřřař řiwjenje njeje, ale wřřchche toľa hač něřchto řtow řriwnow a řo, kař řo woprawdže řtawa, něřotre řiwjenje řo řhěřřichcho minje, doľeľ něřchto řtow řriwnow pobrachuwařche, je řrudžaze. We wjele padach mohľo řo to wotwobrocřicř. řdyž by n. přch. miľionar, kotřyž ř zylej hromadu řľuřomnych pucřuje, řwojich řľuřomnych domach wotajřľ a řa to řchřyřjom řhudyř řhoryř pucřowacz dař, by wón to řwoje cřiniľ. řbo njeřa-ľi to, doľeľ řyřbi řwuczenje řomodnořce řarowacz, njeř wotajř; ale wón njeř póďla wopomni, řo mohľo ř dčěľom teho, řchtož wón ř wjeřelu wuda, řo wjele nuřy a hubjenřřtwu wotwobrocřicř. řdy bychu wřřchřzy bohaczř wot ľóřdyř 10 řriwnow, kotřeř řa wjeřele wopruja, jenu řriwnu jako dawř ľubořce dali, potom by wjele pomhane bylo. řo řo w nařchřř czařu wuľke řadanie řda. řěřotřy 10000 toľeř řa pucřowanje wuda, — tón by řhudyř 1000 toľeř dač řyřbjaľ. řo je přchewjele. řo je w czařu noweho řľuba přchewjele dčěřař teho dač, řchtož řo ř wjeřelu přchěřjeba; muř řtareho řľuba da dčěřař wot wřřcheho, řchtož mějeřche. řdy my něřchto maľo dany, řebi myřľimy, řo řmy wjele cřiniľi. řola, řchto to wřřchřřko je, hdyž wopomnimy, řchto mohľo řo řtač, hdy by ľóřdy řchěřeřřijanyřy myřľiľ a řratowřřzy řřuřřowal.

* * * řa čřu řařřcho, řo byř pokutu a rořkačze w řebi řaczul, hač řo byř prařicř a wuľľadowacz mohľ, řchto je pokuta.

„Řombaj řóř“ je wot něřka niř jenož pólalnejřow duchownych, ale teř we wřřchěch přchēdawarřjadu „řřerb. řowin“ na wřřach a w řudyřchinje dořtač. řa řchřřwóřcř ľěta pľaczř wón 40 řp., jenotľiwe cřřřľa řo po 4 řp. přchēdawaju.